

Bilaga 1 - Samhällets säkerhets- och beredskapsarbete

Sedan den 1 juli 2002 har Sverige ett nytt krishanteringssystem och ny planeringsstruktur.

Bakgrund

Huvudtanken med detta system är att utifrån en tydligare helhetssyn stärka samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred och höjd beredskap. Detta innebär att utgångspunkten är den normala fredsverksamheten, vilken kompletteras med åtgärder för att öka beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred, samt för att motstå väpnat angrepp. Målet för samhällets förmåga att hantera påfrestningar sträcker sig över hela hotskalan – en förmåga från allvarliga fredstida kriser till höjd beredskap

En viktig grund för ett robust och flexibelt samhälle är en fungerande samhällsviktig infrastruktur. Med samhällsviktig infrastruktur avses grundläggande system i samhället som är väsentliga för att samhället skall fungera och som direkt eller indirekt används av flertalet invånare. Till den samhällsviktiga infrastrukturen räknas bl.a. vissa persontransport-, godstransport- och varudistributionssystem

Samhällets säkerhet och beredskap handlar grundläggande om att Sverige skall kunna möta såväl militära som andra hot som direkt berör Sverige. Sedan mitten av 1990-talet har dock den säkerhetspolitiska synen förändrats och hotbilden breddats vilket händelserna den 11-september var ett tydligt tecken på. I säkerhetspolitiken ingår därför inte längre bara att möta ett väpnat angrepp utan även att förebygga och skapa en beredskap att hantera situationer som utan att direkt hota Sveriges fred och säkerhet, ändå kan innebära svåra påfrestningar på samhället.

Vissa definitioner

Samhällets samlade säkerhet och beredskap består av:
samhällets normala robusthet och beredskap, det vill säga samhällets basförmåga, förmågan att möta det vidgade säkerhetsbegreppets krav, det vill säga hot över hela hotskalan, samt förmågan att uppfylla de försvarspolitiska målen.

Samhällets basförmåga utgörs av den normala robusthet och beredskap som finns inbyggd i samhället. Basförmågan avser i första hand förmåga att hantera normala fredstida störningar och olyckor, såsom bränder, olyckor med transportmedel etc. men också händelser med mer omfattande konsekvenser som exempelvis epidemier och allvarliga smittsamma djursjukdomar, översvämningar, kortare eller längre avbrott i elförsörjningen eller telekommunikationerna.

Utifrån denna grund – basförmågan – vidtas de åtgärder som krävs för att kunna möta de ökade krav och påfrestningar som kan uppstå vid ett väpnat angrepp. Detta utgör tillsammans *samhällets grundförmåga*. **Hos aktörer som tilldelats ett samverkansansvar i krisberedskapsförordningen, bl.a. Luftfartsverket, skall det alltid finnas en tillräckligt hög grundförmåga för att bl.a. kunna motstå hot om och begränsade insatser mot civila funktioner eller infrastruktur i form av sabotage eller begränsat användande av fjärrstridsmedel.**

En *svår påfrestning på samhället i fred* är en situation som ligger mellan vad som kan hanteras inom ramen för bas- respektive grundförmågan. Utgångspunkten är att den ordinarie verksamheten skall kunna hantera denna typ av situation, och därmed finansiera nödvändiga åtgärder för att vidmakthålla samhällets basförmåga i detta syfte. **Vissa investeringar och övningsaktiviteter som stärker samhällets förmåga vid svåra påfrestningar och samtidigt har betydelse för förmågan vid höjd beredskap kan dock finansieras via utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.** Det bör också i detta sammanhang poängteras att svåra påfrestningar hanteras inom ramen för den fredstida lagstiftningen, och inte med stöd av beredskapslagstiftningen.

Gemensamt för de hot som samhället kan ställas inför och för vilken en förmåga måste finnas är att de ibland kan inträffa hastigt, utan egentlig förvarning och att de är avgränsade i tid och rum. För samhällets bas- respektive grundförmåga innebär detta att hoten och konsekvenserna härrör från allvarliga händelser i fredstid som medför svåra påfrestningar på samhället, eller ett antagonistiskt angrepp av en stat eller annan aktör, så som beskrivs under den omedelbara förmågan. Åtgärder för att säkerställa denna grundförmåga måste planeras och utformas i närtid och kan inte hänskjutas till en anpassningsperiod.

Finansieringsprinciper för samhällets säkerhets- och beredskapsarbete

I finansieringsprinciperna för Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet för samhällets säkerhets- och beredskapsarbete anges bl.a. följande.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet skall, när det gäller höjd beredskap inom det civila försvaret och svåra påfrestningar på samhället i fred, bl.a. finansiera:

- investeringar avseende svåra påfrestningar på samhället i fred som samtidigt i hög grad stärker förmågan vid höjd beredskap,
- investeringar för höjd beredskap.

Åtgärder inom verksamhetsområdet svåra påfrestningar skall liksom idag i huvudsak finansieras över andra utgiftsområden om inte investeringen avser de områden som anges ovan.

Vidare anges följande princip att statens ansvar inom krishanteringsområdet avser åtgärder som är specifikt inriktade på extrema händelser med låg sannolikhet och med mycket allvarliga och långtgående konsekvenser.

Slutsats

De bakomliggande orsakerna till de krav som Luftfarten nu har att beakta är av den karaktären att en finansiering av vissa åtgärder, främst förstärkning av skalskyddet, borde medges inom ramen för Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Föreslagna åtgärder är också en viktig förutsättning för att Luftfarten skall kunna leva upp till kraven på en erforderlig *grundförmåga* utifrån den förändrade och breddade hotbilden.